

7728 23653

MAGYAR ÉPÍTŐ MŰVÉSZET

SZERKESZTI: FÜHRER MIKLÓS

1925
XXV. ÉVF.

19 25.

1-3. SZÁM

MEGJELENIK MINDEN HOBAN
ELŐFIZETÉSI ÁR EGY ÉVRE 300.000 K
EGYES FÜZET ÁRA 80.000 KORONA

1989

AZ ÁLLAMI LAKÁSEPÍTÉSI AKCIÓ

Az állami lakásépítési akció.

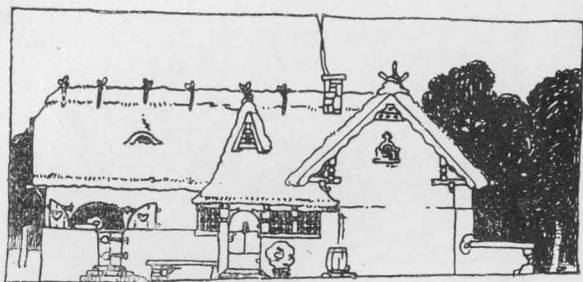
Mint egy rossz álmra, úgy emlékszünk vissza azokra a szomorú, végtelen hosszú, piszkos téglavörös kocsisorokra, melyek ott álldogáltak messze künn a vasúti pályaudvarok vak sínpárain s a hosszú sor vagon mindegyikében egy-egy jó magyar úri család élte az elképzelhető legkeservesebb életet, a hazájától megfosztott sorsverte vegetálást, mert hiszen életnek alig lehetett nevezni a vagonlakók tengődését. Mint a folytonos emlékeztető, a felejtést nem engedő „mementó”, úgy facsart össze minden emberies érző lelket az a tudat, hogy Magyarország társadalmának egy nagy része ott sínylődik valódi otthon nélkül a vasúti sínek vagonvárosában.

Még három év előtt is mint megoldhatatlan probléma nyomta a hivatalos és emberbaráti körök lelkét ennek a sok ezer lakástalan családnak a nyomorúsága s szinte vigasztalan volt a helyzet. A városban virágkorát élte a rejtett és nyílt lakásuzsora. Csak álutakon és százmilliók útján lehetett lakáshoz jutni. De hogy juthatott volna hajlék alá, akit mindenéből kifosztott az országra rárontó rabló népség s aki csak sebtében összekapkodott apró holmijaival tudott a távoli bizonytalanságba menekülni.

A budapesti lakásnyomor lassankint mégis megoldást nyert. Nem a véletlen, nem egy hirtelen kigondolt zseniális eszme szüntette meg azt, hanem egy nagyszabású terv szerint irányított céltudatos munka.

Nehezen, lassan fogytak, rövidültek azok a bánatos vagon sorok. De amikor Pestszentlőrincen szinte a földből nőttek ki homályos gyorsasággal a kislakásos földszintes házak, amikor mintegy varázsszóra nőtt fel Rákos sívó homokján a Juranics-utcai és Pongrác-úti telep, akkor már a fogyni kezdő vagonvárosokban báró *Petrichevich* neve a lakásnyomorgók számára a keserves élet végét, az új, nyugodtabb, lehetőségekkel telt dolgos élet kezdetét jelentette.

A kislakástelepek egyre tömörültek, sőt sor került a belső területekre épült sokemeletes bérpalotákra is. A nagyszabású program beváltása, kiszélesítése szakadatlanul folyik tovább és a célhoz való közeledését jelzik a megszűnt vagonvárosok maradványai, a napról-napra szélesebbé szűkülő „lelépési díj”. Most pedig, amikor hosszú tíz év után újra megjelent egy belvárosi ház kapuján a kiadó üzlet-helységet és kiadó szobát jelző fehér cédula, most teljesen tárgyilagosan állapít-

WIEGAND EDE RAJZA

hatjuk meg, hogy kemény munkát kellett végezni azoknak, akik három évvel ezelőtt kezükbe vették az ország lakásépítésének ügyeit.

* * *

A háború utolsó évében nemcsak hazánkban, hanem Európában is mutatkozó lakáshiány természetes következménye volt a háború alatt jóformán teljesen szünetelő

építőipari tevékenységnek, amely ipar, mint minden egyéb nem, háborús ipar, csak oly mértékben volt foglalkoztatva, amennyiben a háborús termelésnek kellett hogy szolgálatába szegődjön.

Az 1913. évi statisztikai adatok szerint a fővárosban az üres lakások száma jóval alul maradt ama szám alatt, mely az egészséges lakáviszonyok mellett megengedhetők, igen természetes, hogy a lakáshiány ijesztő módon vetette előre árnyékát, ami a Wekerle-kormányt arra indította, hogy a lakáskérdés állami támogatás mellett sürgős megoldást nyerjen. E célból 1918. június havában a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium keretében megalakított az Országos Lakásépítési Tanács, illetve az ezen szerv által kezdeményezett tervezetek és javaslatok gyakorlati megoldására az Országos Lakásépítési Miniszteri Biztosság, mely előbbi részben az állami hivatalnoki kar tagjaiból és meghívott szakférfiakból állott, utóbbi pedig, Keleti Dénes jelenlegi MÁV elnökgazgató vezetése alatt, ugyancsak javarészt építészképzetséggel állami és a gyakorlati téren működő, berendelt szakemberekből alakította meg tisztviselői karát. Eme mindkét szerv által közösen kidolgozott építési program alapján a székesfőváros részéről 60 évre átengedett telektömbökön, többnyire bérházcsoportokban, de különálló családi házakban is elhelyezett két-háromszobás kislakások építése vétetett tervbe s evvel karöltve az akkor bérházakban elhelyezett állami hivatalok és háborús központok kihelyezése is tervezetett.

Az OLT annakidején öt nagy állami lakótelep felépítésével kívánta az állami lakásépítés fontos feladatát ideiglenesen megoldani és pedig három telep, úgy mint: a Juranics-utcai, Pongrác- és Maglódi-úti telepek a város külterületén, Kőbányán, a negyedik a Madarász-utcán (Ujpest határában), végül az ötödik az állam tulajdonát képező Erzsébet királyné-úti telken létesült volna.

Az összes telepeknek helyszínrajzai és beépítési tervei OLMB által készítették el, míg azoknak kiépítésére jeles fővárosi építészek nyertek tervezési megbízatást.

Eme minden tekintetben nagyvonalú építési program kidolgozása azonban igen lassan haladt előre. Mindössze 72 lakást tudtak megvalósítani.

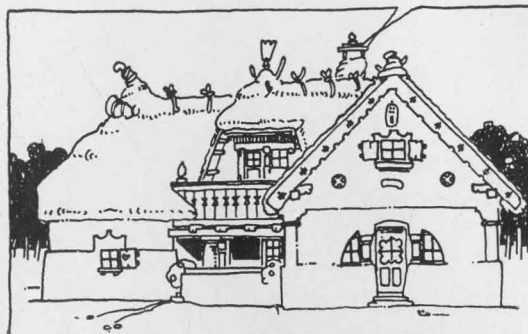
Jött a vörös uralom. Rombolni romboltak mindenütt, de seholsem építettek. A román megszállás után meg úgy lerongyolódott, elszegényedett az ország, hogy építkezésre gondolni sem lehetett.

A lakáshiány az ország szétrablása folytán a tőlünk elrabolt országrészekből beözönlő menekültek miatt napról-napra ijesztőbbé vált.

Elsősorban tehát a vagonokban, iskolákban és egyéb középületekben elhelyezett menekültek fedél alá hozásáról kellett gondoskodni. Ennélfogva meg-

indult a katonai kincstártól, részben már 1918-ban birtokba vett ideiglenes kórháztelepek (Mária Valéria, Áugusztá, Gubacsi-úti), barakktelpeket szükség-lakásokká való átalakítása, amelyek a szerencsétlen vagonlakók ideiglenes elhelyezkedésére voltak szánva.

Áz 1921—22. években az eredetileg tervezett öt lakástelepéből három telepnek: a Juranics-utcai, Madarász-utcai és Pongrác-úti telepnek kiépítését nagy-nehezen sikerült megkezdeni.

WIEGAND EDE RAJZA

1922. május havában az OLMB akkori érdemes vezetőjének, Reischel Ferenc min. tan. tragikus elhalálozása után az OLMB önálló műszaki szervként dr. Gerlőczy Gyula államtitkár vezetése alatt létesített OLMB fennhatósága alá helyeztetett. Ily beosztás mellett igen rövid ideig folytatta működését. 1923. év elején a népjóléti tárca fennhatósága alá helyeztetett és ugyanakkor vezetőjeként báró *Petrichevich Horváth Emil* államtitkár szemeltetett ki.

Ez időszaktól kezdve az OLMB működése hatalmas lendületet nyert. Á Szalay-utcai hivatal teljesen megváltozott, megelevenedett. Megelevenedtek benne az akták és építési tervek, a holt aktákból eleven vállalati szerződések, a tervekben épületek lettek. Áz építőmesterek, gyárigazgatók és anyagkereskedők raja lepte el az épület folyosóit.

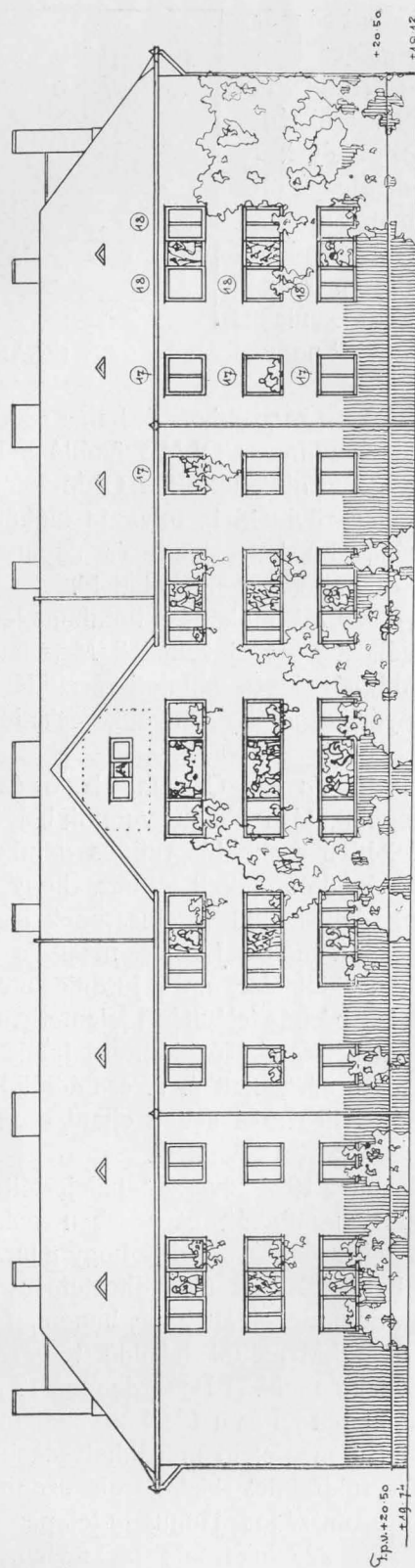
Á hivatal közvetlen vezetői, Vasváry Géza min. biztos és Török Gyula min. biztos-helyettes már az OLT. megalakulása óta ott vannak helyükön. Hivataluk ügykörét ismerik keresztül-kasul. Feltétlen szaktudás, rutinos adminisztratív képesség, nagy üzleti áttekintés és üzleti előrelátás kellett ahhoz, hogy oly rengeteg építkezést gyors tempóban, símán, akadály nélkül vezethessenek le.

1923. év nyarán kezdődött meg a Juranics-utcai és Pongrác-úti lakótelepek nagyarányú és immár végleges kiépítése, ami a Juranics-utcai telepen öt, a Pongrác-úton pedig nyolc kétemeletes bérház felépítését jelentette, mindkét telepen összesen körülbelül 320 egyszobás és kétszobás jó kiállítású lakás létesítése mellett.

Á megosztott emeletsorban létesített ú. n. családi házak típusát, főleg takarékosági okokból, jóformán teljesen el kellett ejteni, csak a Pongrác-úton lehetett ezekből néhány kisebb házcsoporthat felépíteni.

Áz említett bérházak még 1924 tavaszán befejeztettek, ugyanakkor azonban a még mindig nagyszámú vagonlakók és részben más lakásokból kitelepített családok sürgős elhelyezése vált szükségessé, úgy, hogy a Juranics-utcai és Pongrác-úti lakótelepek, a vonatkozó helyszínrajzok megváltoztatása mellett, nem a tervezett bérház- és családházcsoporthatkal építették be, hanem, időnyerés céljából, a két telep fennmaradó részét az OLMB által házilag tervezett földszintes kislakásos háztömbökkel kellett végleg kiépíteni. Á Pongrác-úton 17 darab, a Juranics-utcaban pedig 15 darab ilyen ház építettett fel és a főcél eléretett, mert nem is két hónapon belül sikerült 215 jó kiállítású, megfelelő mellékhelységekkal ellátott kislakást termelni. E két telepen épült földszintes kislakások azonban elégségeseknek nem bizonyultak, úgy, hogy a szomszédos Áugusztá-telepen is hasonló típusú házcsoporthat létesültek körülbelül 220 lakással; folytatást nyert továbbá a pestszent-

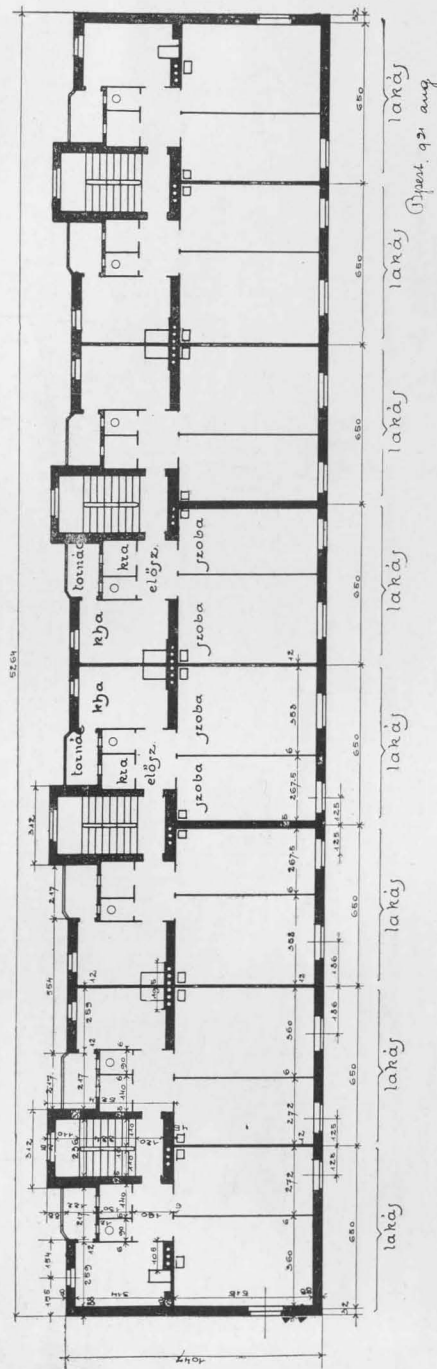
GYASZAY ISTVÁN

JURANICS-UTCAI LAKÓHÁZ

FÓHOMLOKZAT

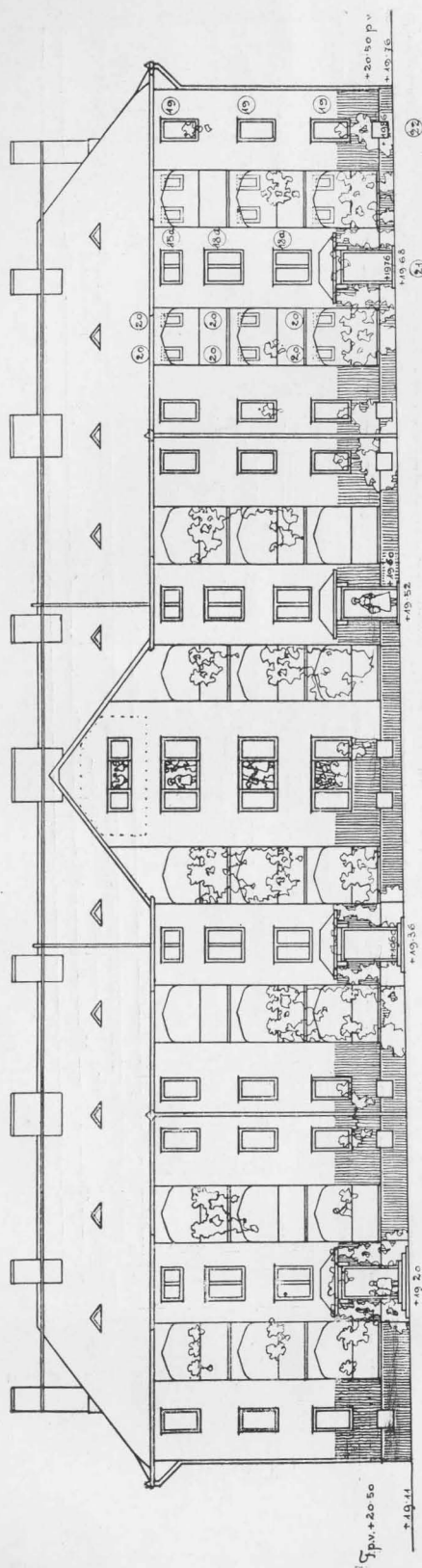
MEDGYASZAY

JURANICS-UTCAI LAKÓHÁZ

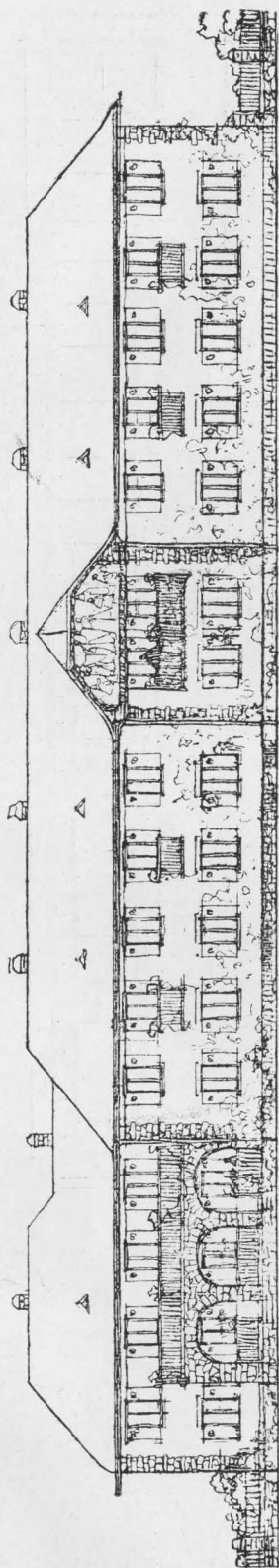
EMELETI ALAPRAJZ

YASZAY ISTVÁN

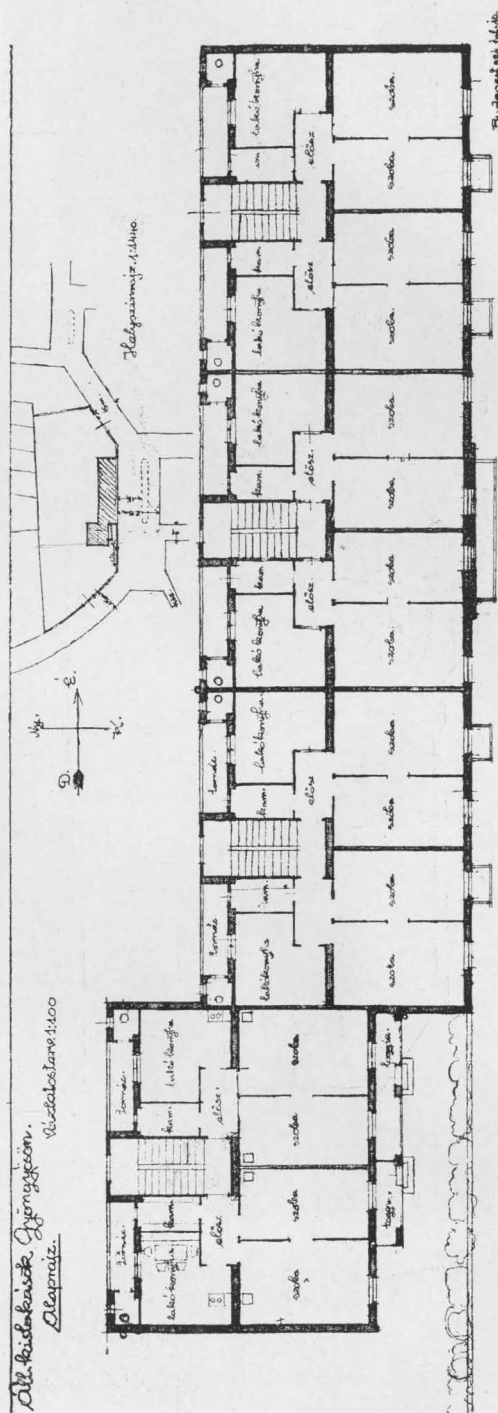

JURANICS-UTCAI LAKÓHAZ

HÁTSÓ HOMLOKZAT

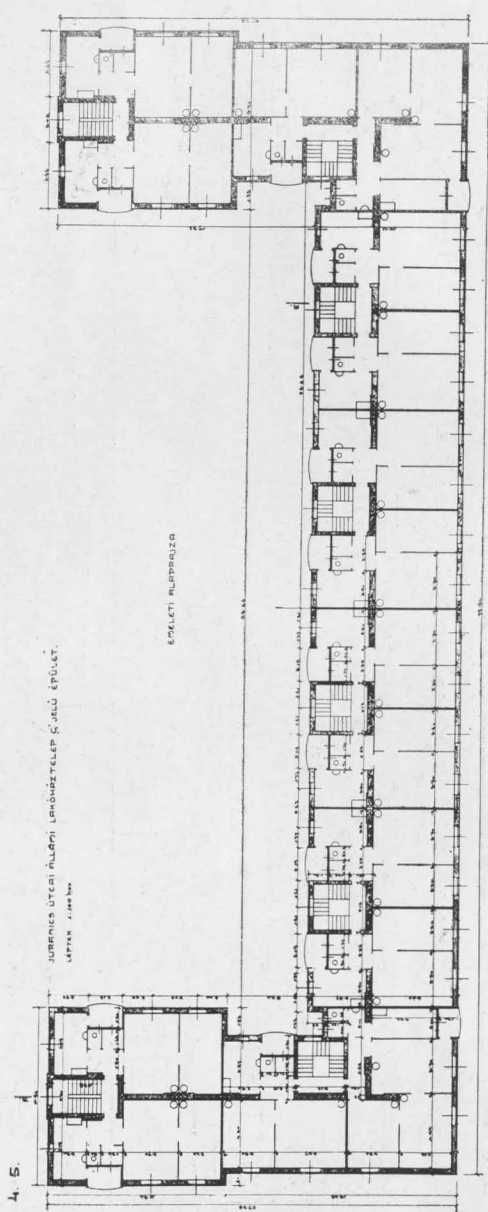
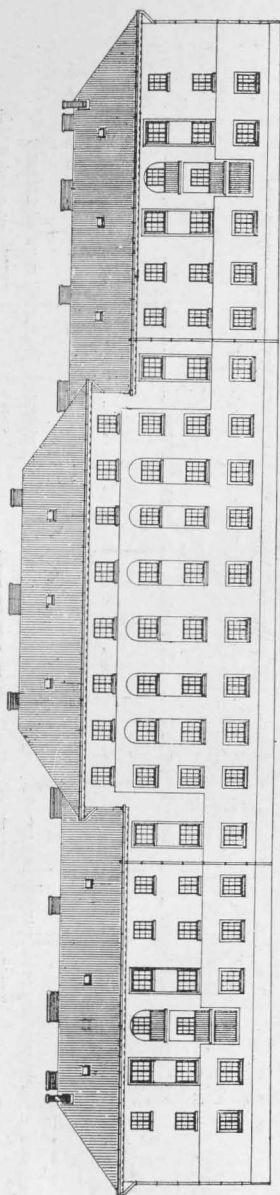

GYÖNGYÖSI LAKÓHÁZ

ALAPRAJZ ÉS HOMLOKZAT

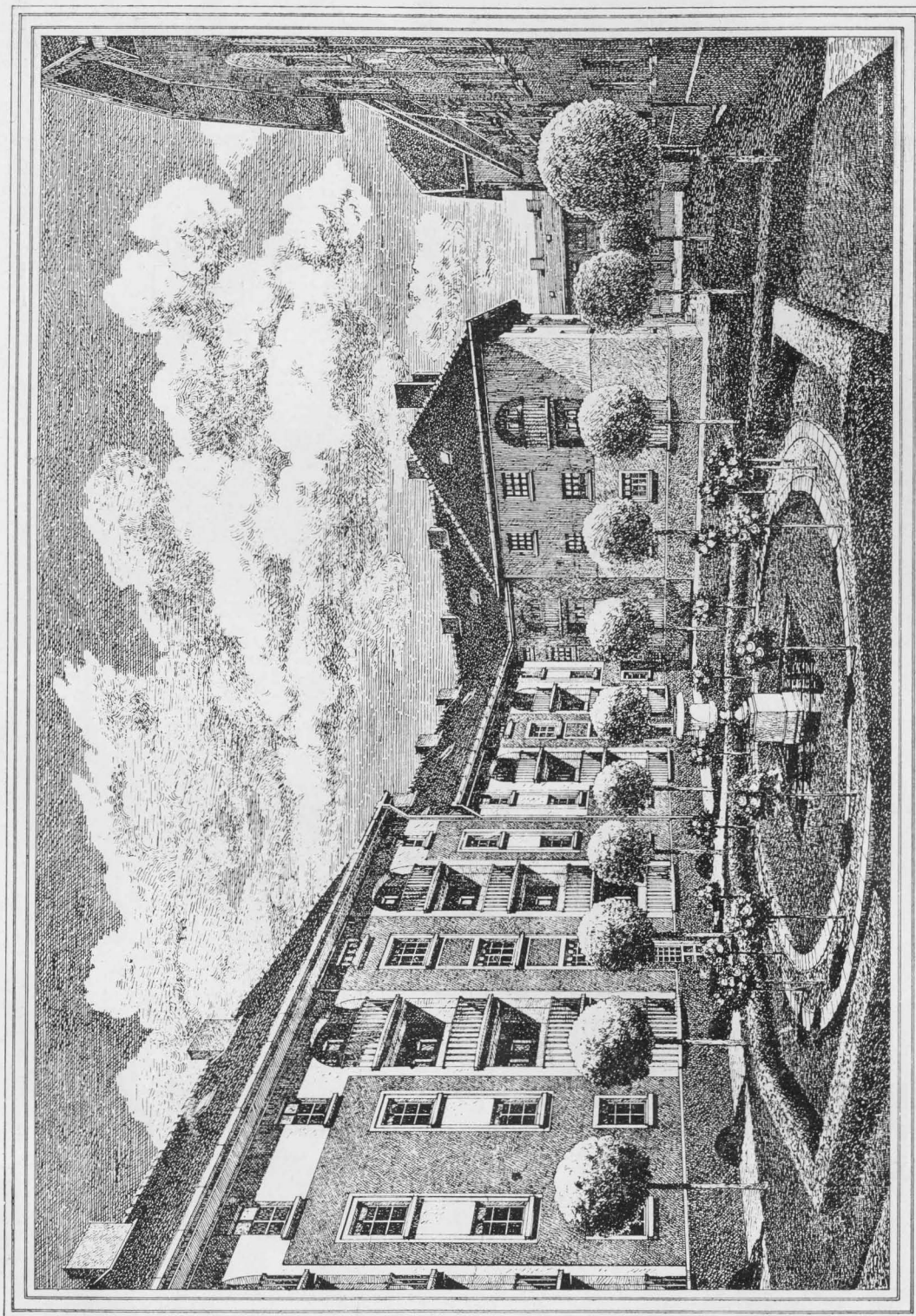
SCHEUKE HERMANN

JURANICS-UTCAI LAKÓHÁZ

ALAPRAJZ ÉS HOMLOKZAT

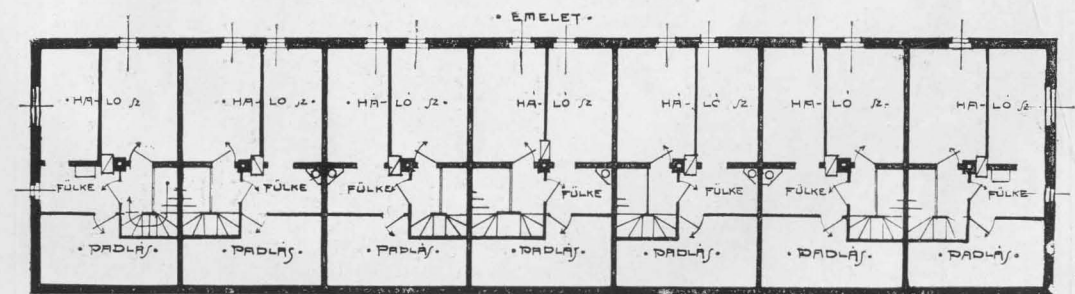
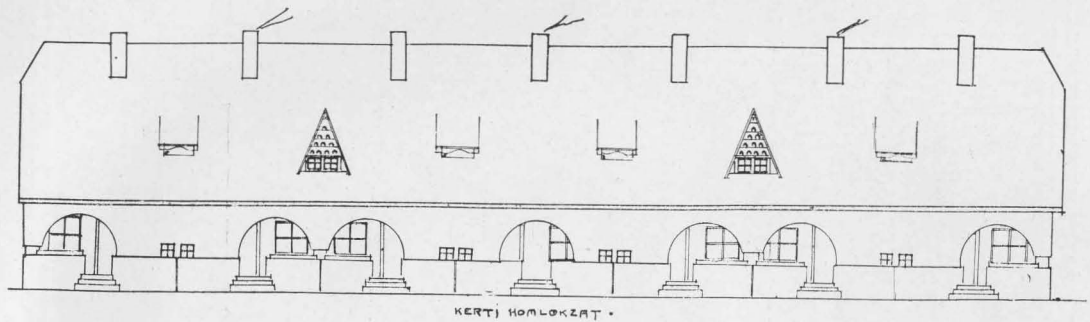
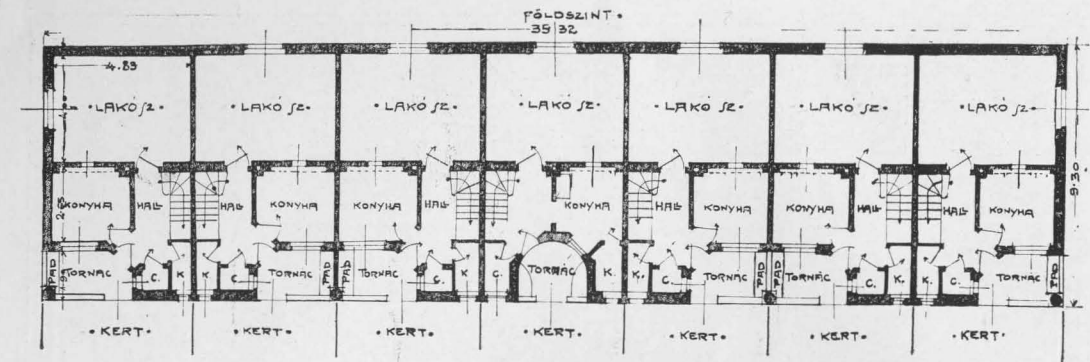
TSCHEUKE HER

JURANICS-UTCAI LAKÓHÁZ

ÉPÍTETTE: TARJÁN ALADÁR

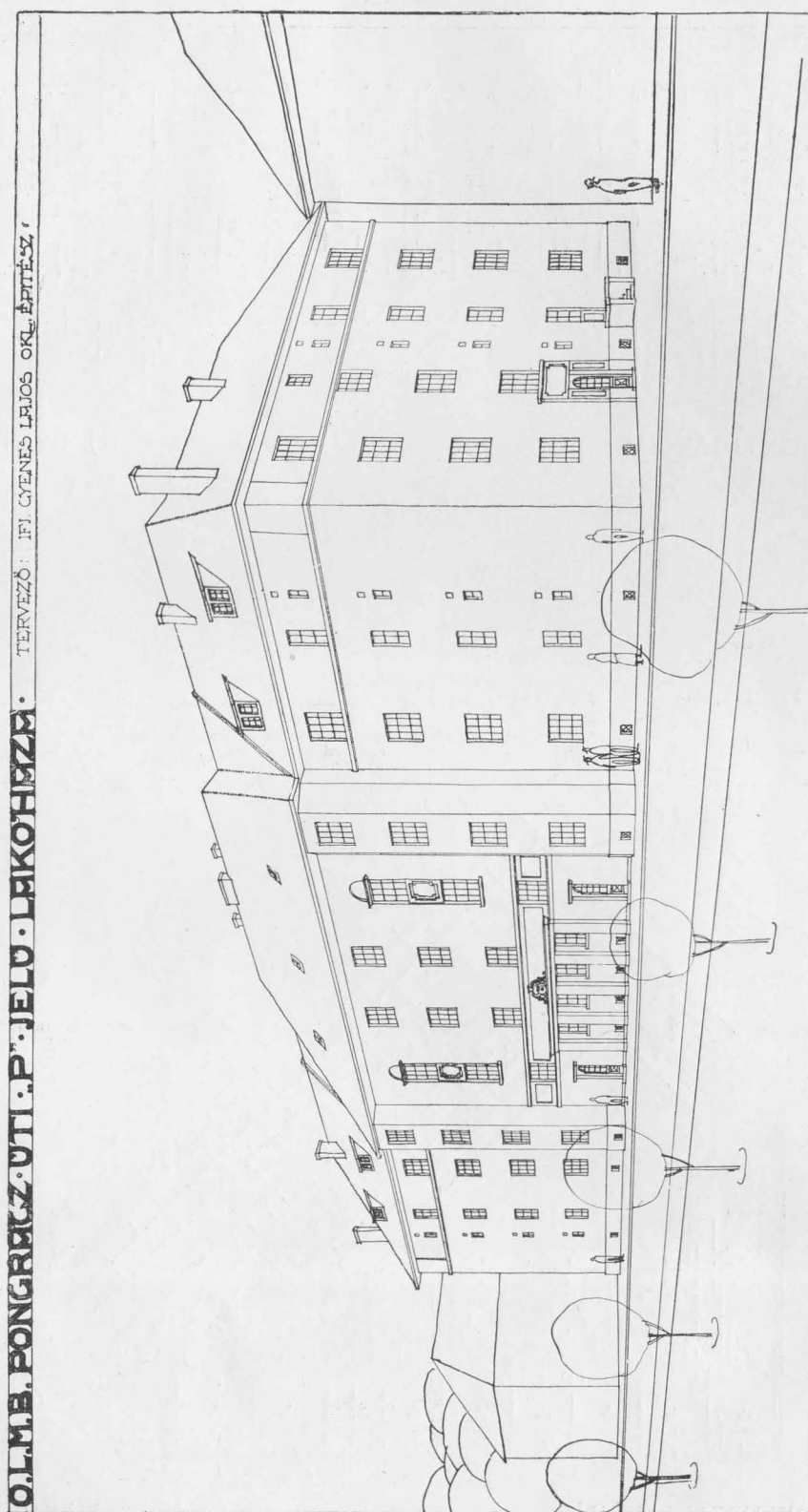
WIEGAND EDE

JURÁNICS-UTCAI LAKÓHÁZ

ALAPRAJZOK ÉS HOMLOKZAT

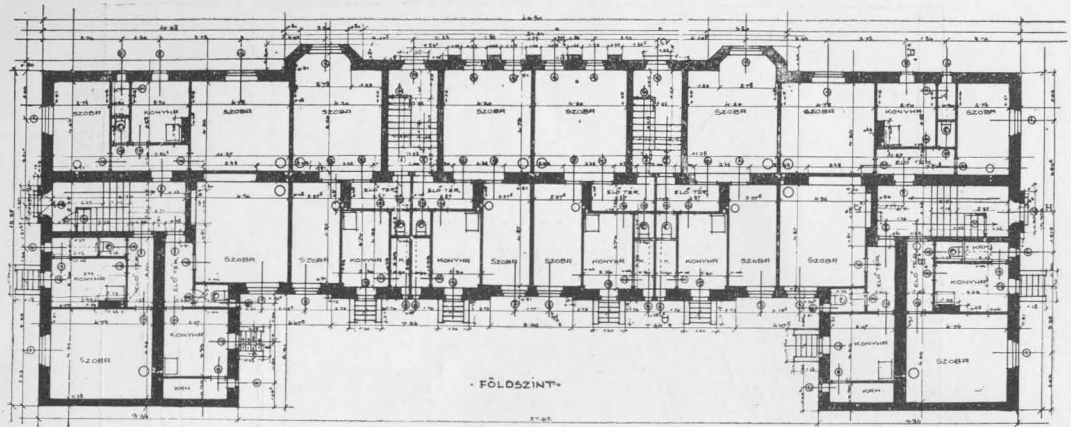
IFJ. GYENES LA

PONGRÁC-ÚTI LAKÓHÁZ

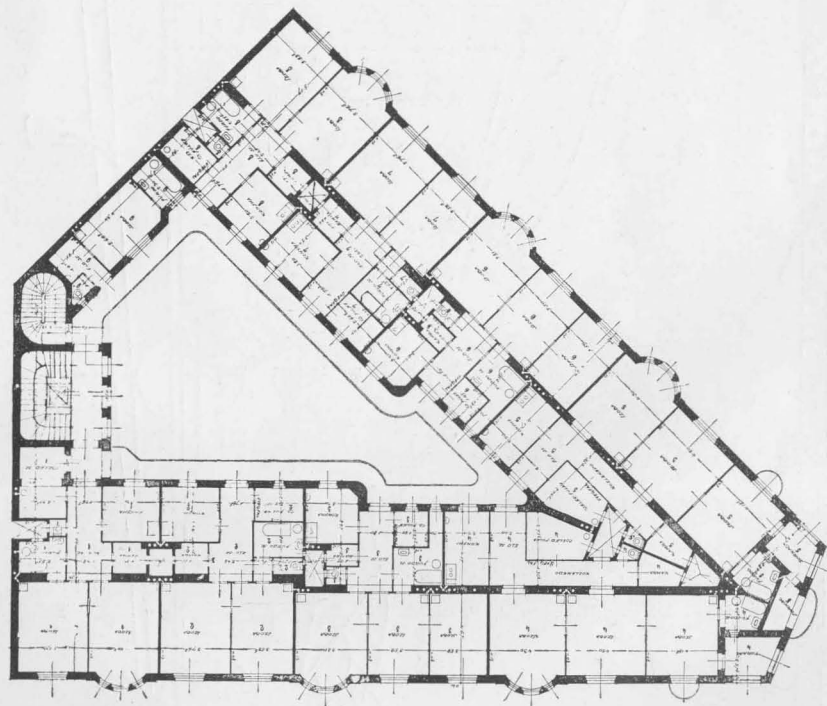
ÉPÍTETTE: STYLUS ÉPÍTŐ R.T.

O.L.M.B. PONGRÁC-ÚTI P. JELŐLEKÖRÖZÉS. TERVEZŐ: IFJ. GYENES Lajos OKL. ÉPÍTÉSZ.

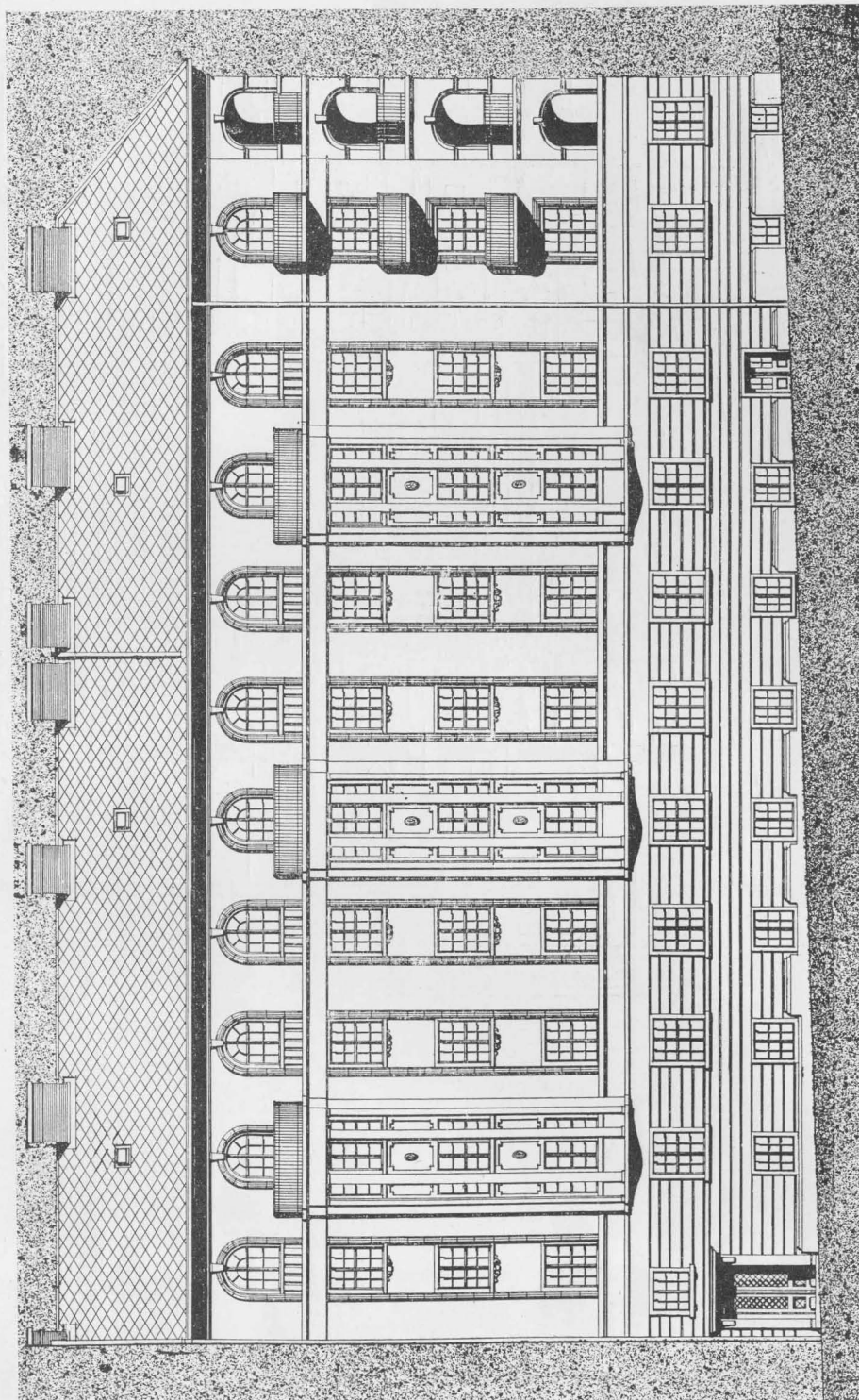
PONGRÁC-ÚTI LAKÓHÁZ

IFJ. GYENES LAJOS

MÁRVÁNY-UTCAI LAKÓHÁZ

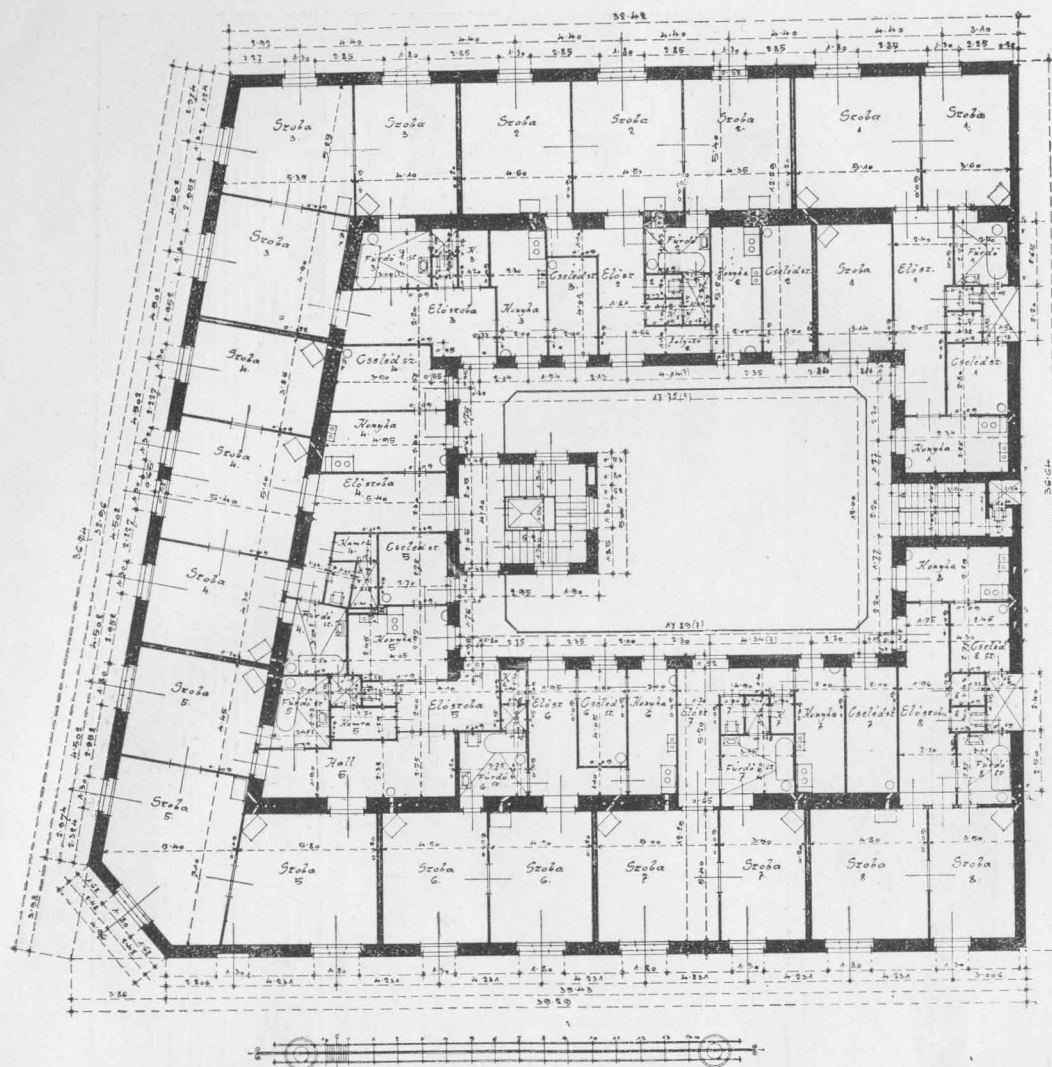
FLEISCHL RÓBERT

MÁRVÁNY-UTCAI LAKÓHÁZ

HOMLOKFAL

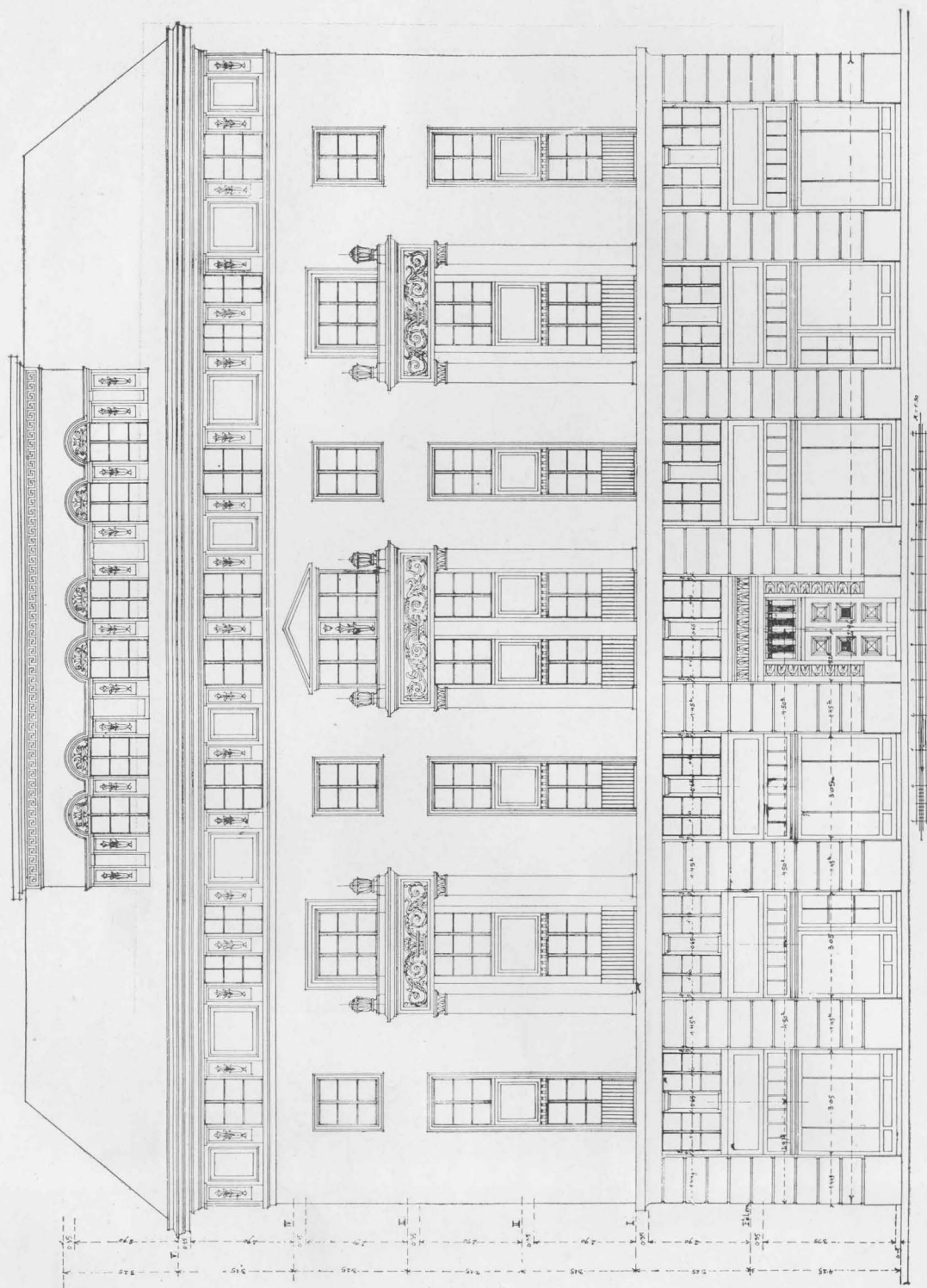
REISS ZOLTÁN

RÁDAY-UTCAI BÉRHÁZ

ALAPRAJZ

REISS ZOLTÁN

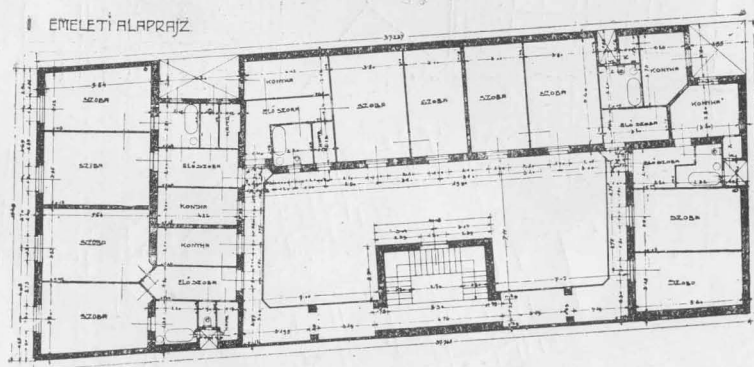
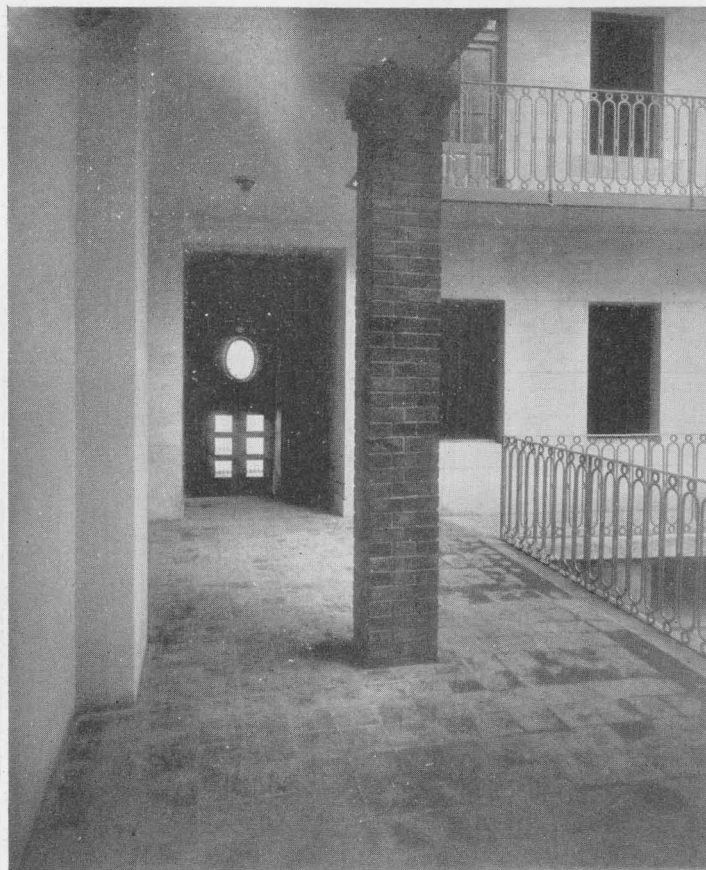
RÁDAY-UTCAI BÉRHÁZ

ÉPÍTETTE: NÉMETH LÁSZLÓ

HUNYADIÚTCAI LAKÓHÁZ

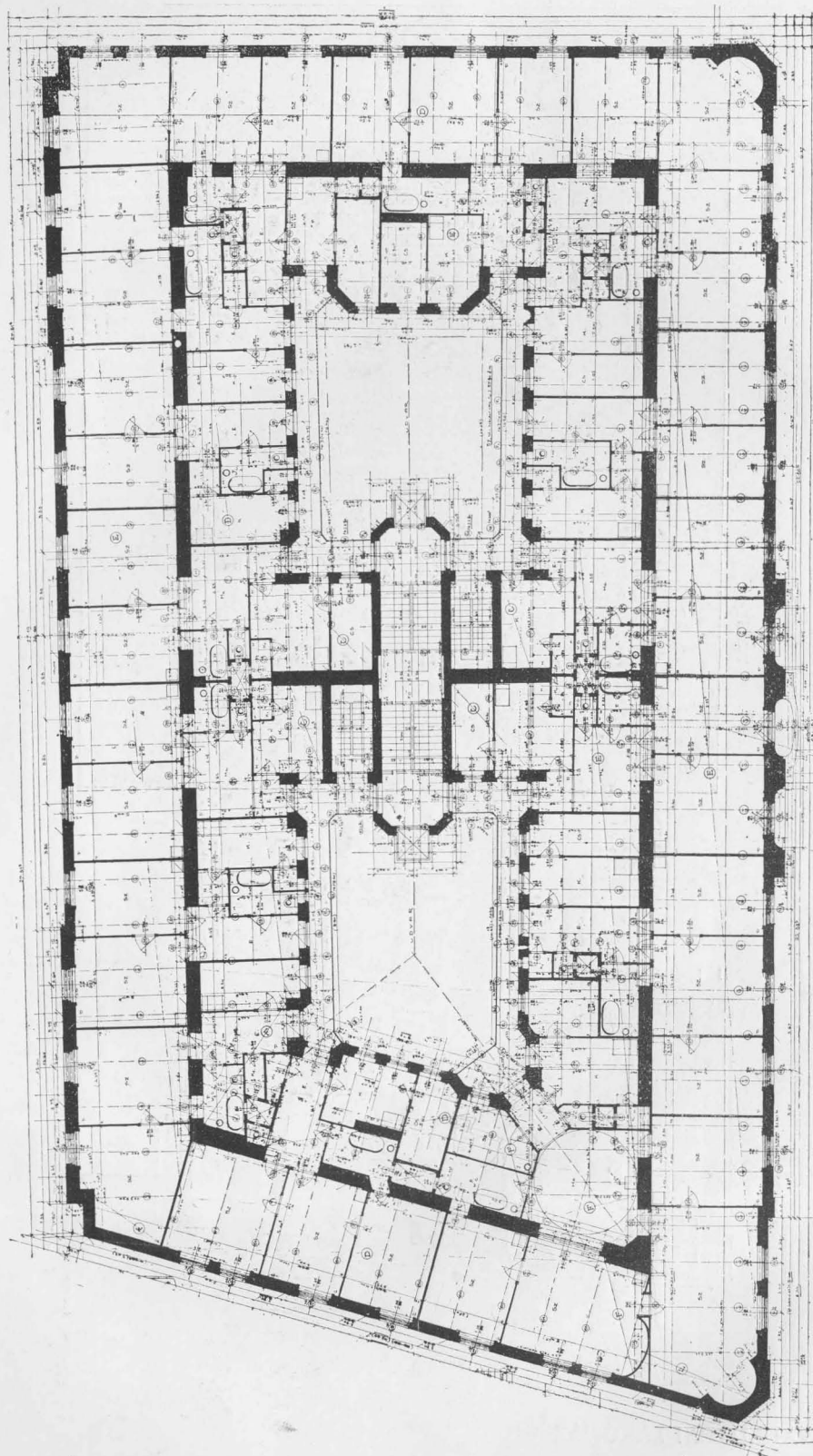
HOMLOKZAT

HUNYADIUTCAI LAKÓHÁZ

UDVAR

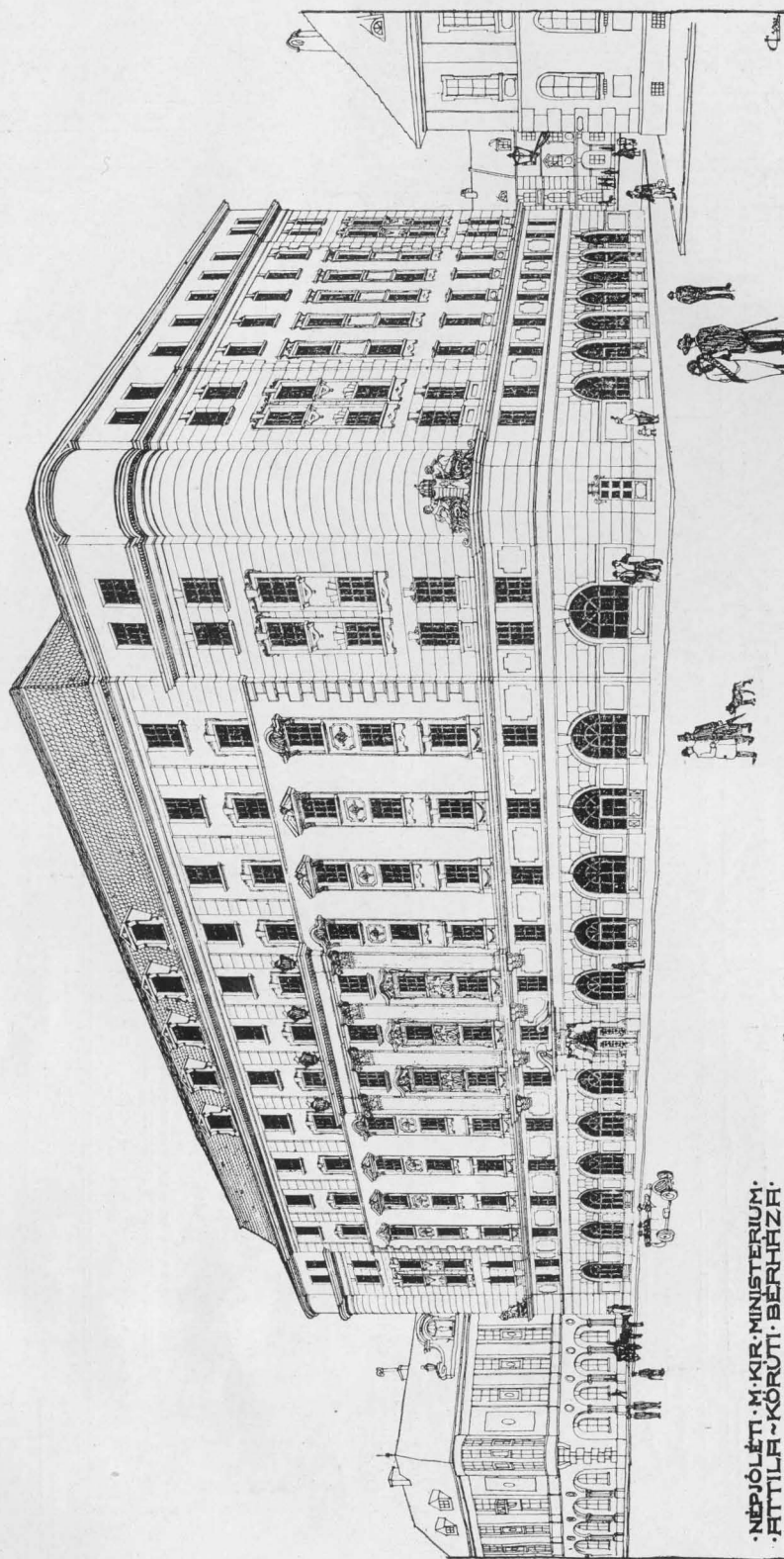
R. NEUSCHLOSS KORNÉL
ÉS IFJ. GYENES LAJOS

ATTILA-KÖRÚTI BÉRHÁZ

ALAPRAJZ

DR. NEUSCHLOSS KORN
ÉS IFJ. GYENES LAJOS

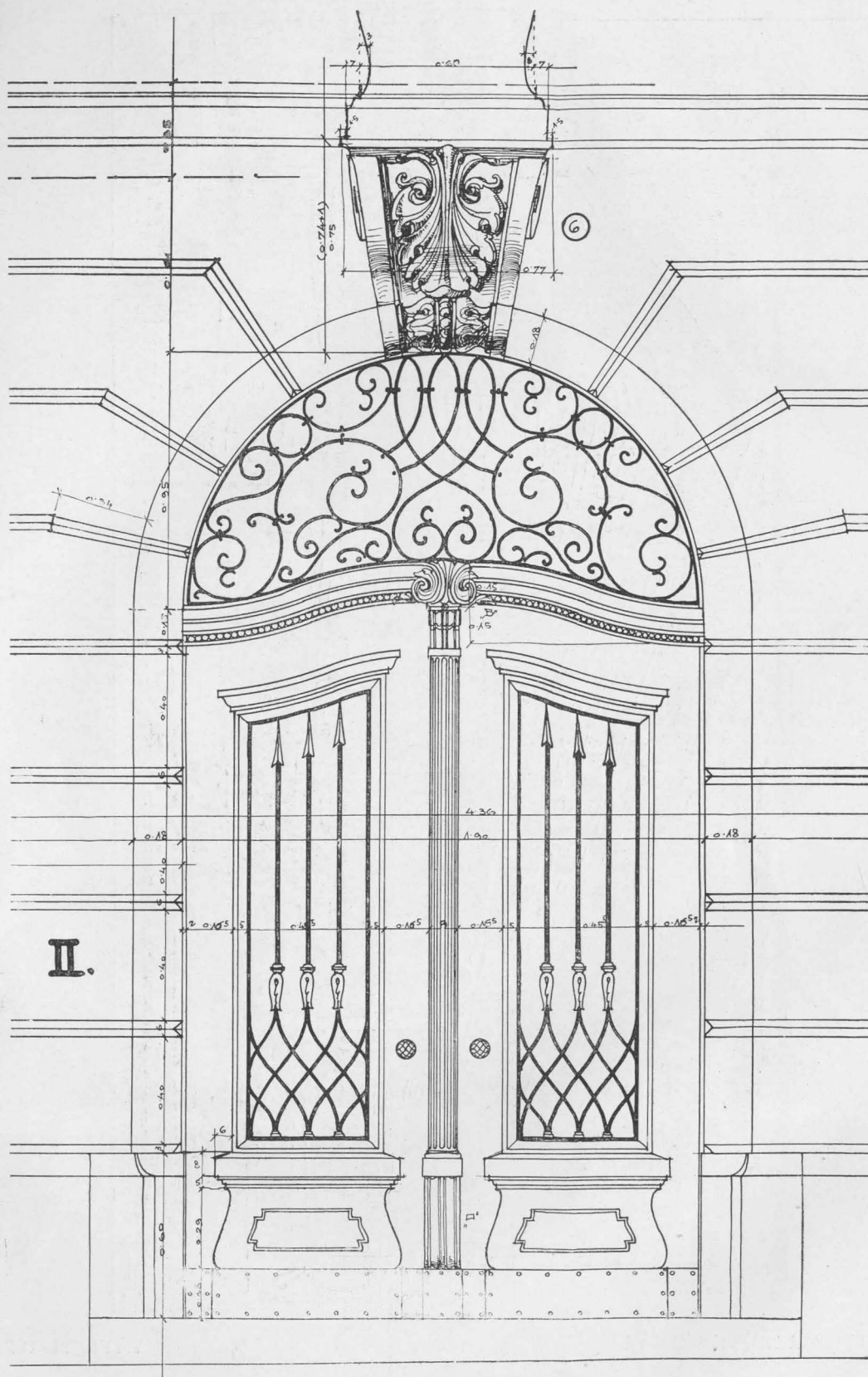

• NÉPJÓLÉTI • M. KIR. MINISZTERIUM •
• ATTILA-KÖRÚTI BÉRHÁZ •

ATTILA-KÖRÚTI BÉRHÁZ

TÁVLATI KÉP

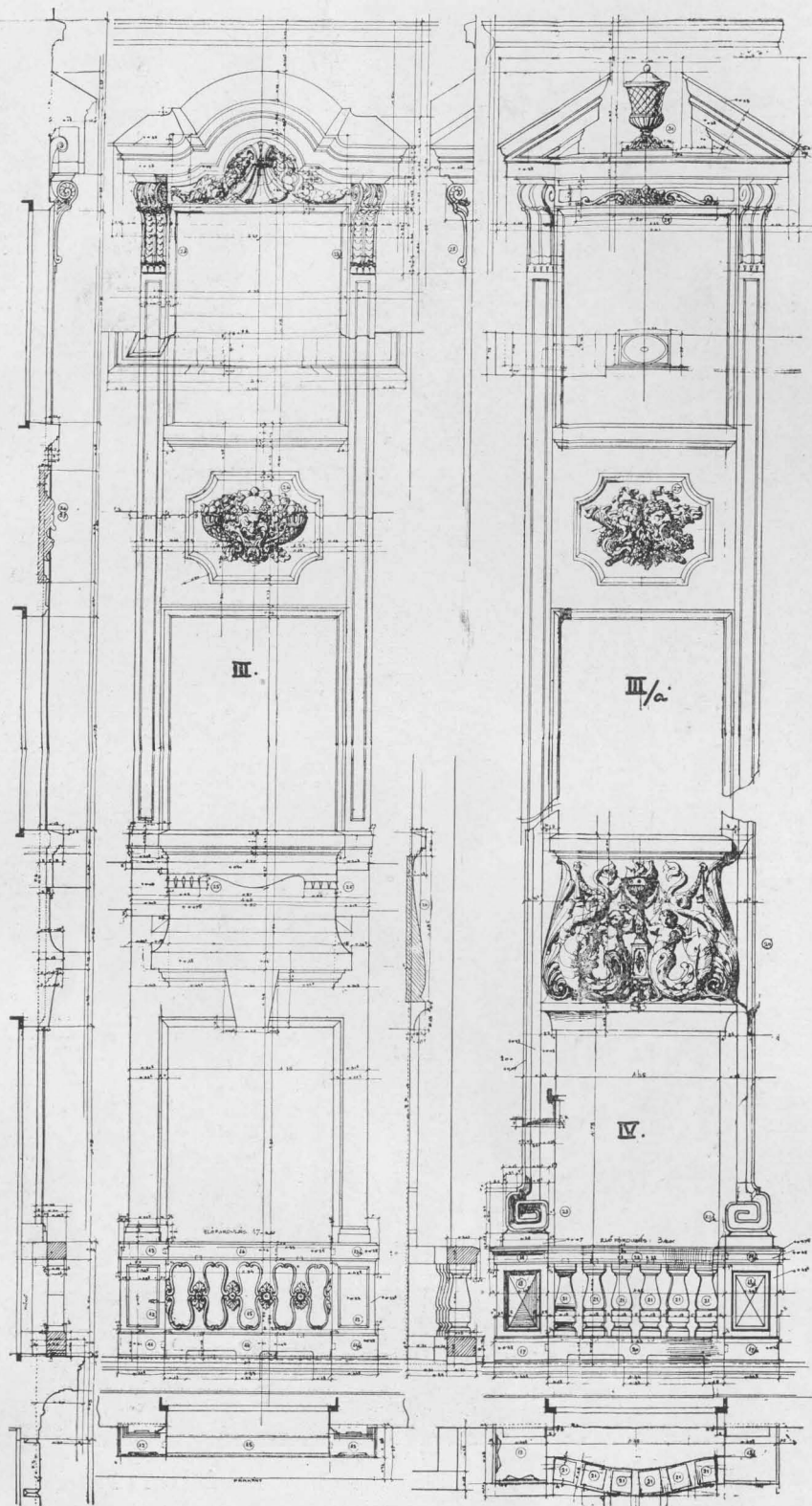
NEUSCHLOSS KORNÉL
ÉS IFJ. GYENES LAJOS

ATTILA-KÖRÜTI BÉRHÁZ

KAPURÉSZLET

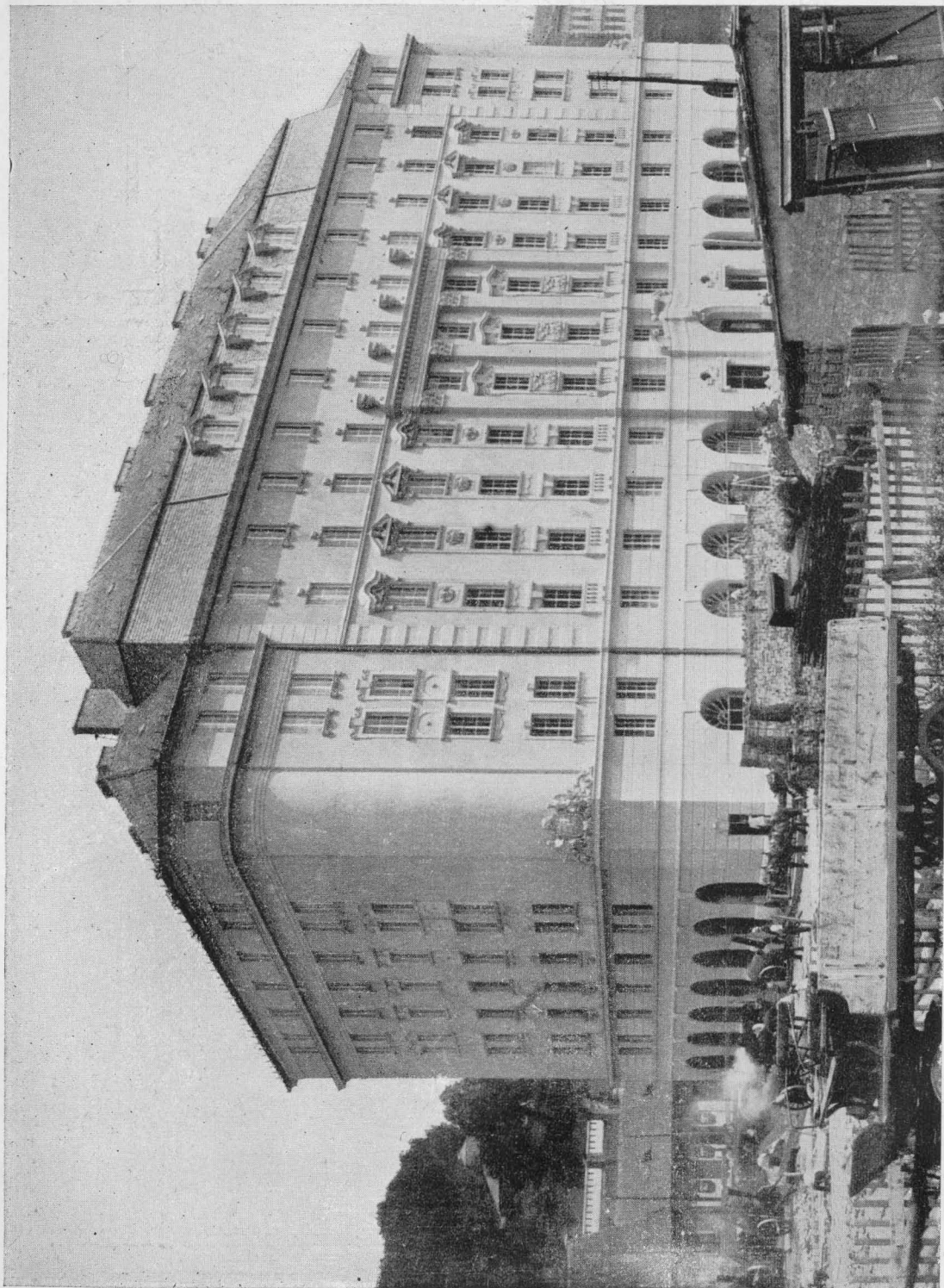
DR. NEUSCHLOSS KOH
ÉS IFJ. GYENES LAJOS

ATTILA-KÖRÚTI BÉRHÁZ

ABLAKRÉSZLETEK

NEUSCHLOSS KORNÉL
S IFJ. GYENES LAJOS

ATTILA-KÖRÚTI BÉRHAZ

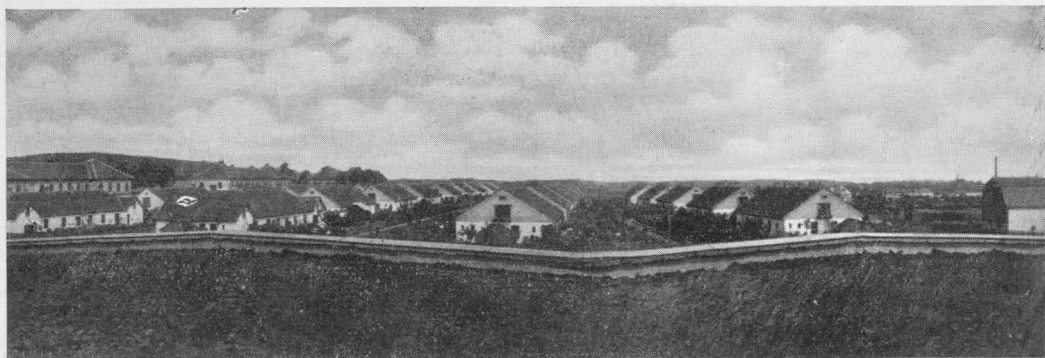
ÉPÍTETTE: NÉMETH LÁSZLÓ

DR. NEUSCHLOSS KÖR
ÉS IFJ. GYENES LAJOS

ATTILA-KÖRÚTI BÉRHÁZ

ÉPÍTETTE: NÉMETH LÁSZLÓ

MISKOLCI KISLAKÁSOK

lőrinci telep kiépítése is körülbelül 140 lakással. Ha még hozzávesszük ehhez a már meglevő baraktelepeken folytatólagosan végzett, átalakításokból nyert lakásokat is, úgy megállapítható, hogy az 1923. év tavaszától 1924. év végéig a fővárosban és környékén *több mint ezer új* lakás bocsáttatott a lakáskereső rendelkezésére.

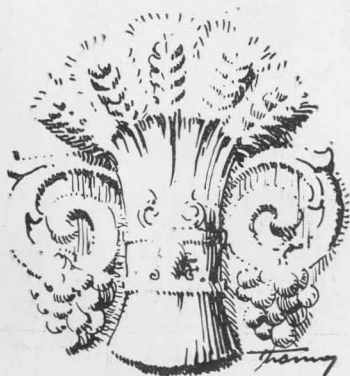
A meglévő lakástelepek 1924 elején teljesen kiépítetvén, az építési akciónak kibővítése a szükséges házhelyek hiányában azokon már nem volt lehető s így a lakásépítés folytatására új megoldást kellett keresni. A már nyert tapasztalatok azt igazolták, hogy újabb lakóház-telepek építése a főváros külterületén sem gazdasági, sem szociális szempontból nem volna előnyös. Gazdasági szempontból megdrágította az építkezést az a körülmény, hogy közműveket az OLMB-nak saját költségén kellett létesítenie. Szociális szempontból pedig azért mutatkozott hátránynak, mert az ott lakók napi foglalkozása javarészt a fővárosban lévén, a drága villamos-közlekedés nagy anyagi megterhelést jelentett.

Mindeme okok azt a gondolatot érelték meg a lakásépítés nagy gyakorlati érzékkel bíró vezetőjében, hogy előnyösebbnek mutatkozik az építkezést a fővárosnak közművekkel ellátott belső területein folytatni s zárt sorban épített bérház-rendszerre áttérni.

1923. év őszén a népjóléti kormány megvette a közmunkák tanácsától az Áttila-körúti telektömböt, 1924. év tavaszán megkezdte a rajta lévő kis házak lebontását.

Az épület kivitele folyamán sok nehézséggel kellett megküzdeni, a kedvezőt-

len talajviszonyok egy kettős pince létesítését tették szükségessé, azonkívül pedig a folyton felbukkanó talajvíz elhárításáról is gondoskodni kellett. Az épületben 96 teljesen modern kiállítású négy-, három- és kétszobás lakás nyert elhelyezést, ezenkívül a mandzárdban is sikerült néhány műtermet beépíteni. Külső megjelenésében az épület a régi budai kis polgári házak egyszerű, de amellet mégis meghitt és előkelő architektúráját tükrözteti vissza. A már készen álló épület, mely a „Bethlen-udvar” nevet nyerte s melybe már a lakók legközelebb beköltöznek, élő dokumentuma általános viszonyaink észrevehető javulásának s igen helyesen mondotta az épületen meg-

THOMAS ANTAL RAJZA

tartott bokréta-ünnepélyen Rákosi Jenő, a magyar írók nesztorja, hogy: „Ez az épület lesz az első aranyhíd, mely minket jelenlegi kietlen viszonyainkból átvezet egy boldogabb jövőbe”.

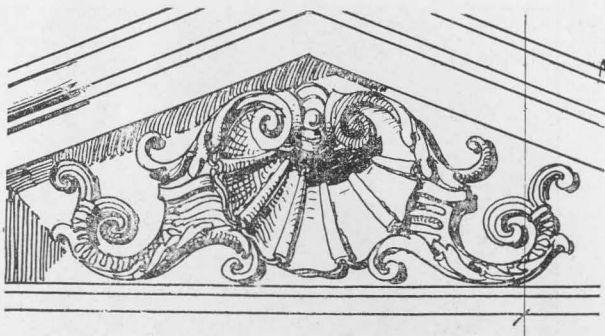
Még a múlt év őszén megszerezte a népjóléti kormány az OMKÉ tulajdonát képező, Ráday-utca 32. szám alatti bérháztelkét, mely a már meglévő, a már tavaly elkészült bérházzal szemközt, a Ráday-, Kinizsi- és a két telek közötti nyitott magánutcák sarkán fekszik. Ezen telken az OMKÉ egy, a meglévő bérházával azonos épületnek megépítését vette tervbe, de azt pénzügyi okokból megvalósítani nem tudta. A tervek készítője az alaprajz megoldása szempontjából a mai viszonyoknak megfelelő gazdasági kihasználásra törekedvén, négy emeletsorban és manzárdban összesen 44 két-, háromszobás, fürdőszobával ellátott modern kiállítási lakás létesítését tudta biztosítani.

Külső képében ez az épület, mely folyó év november havában fog rendelkezésének átadatni, a vele szomszédos testvérházzal azonos lesz, úgy, hogy a két épület modern és finom ízlésre valló architektúrájával fővárosunk eme részének többé-kevésbé érdektelen külsejű bérháztömegét mutató utca képére határozottan felfrissítőleg fog hatni.

1923. év őszén a népjóléti kormányzat megvette a Bankárok Egyesületének tulajdonát képező, I. ker., Márvány-utcában épülő bérházát oly célzattal, hogy az abban létesítendő lakásokat az állami lakásakció számára biztosítsa.

Ezen igen előnyös fekvésű helyen megkezdett építkezés még a múlt év november havában az OLMB vezetése mellett tovább folytatott s az építési munkálatok ez év tavaszán befejezést is nyertek. Eme épületen az állami lakások újabb 51, javarészt két-háromszobás, fürdő-, cseléd- és mellékhelyiségekből álló, teljesen békebeli kivitelű modern lakással gyarapodott; a lakásokat már május hó 1-je óta lakják.

A népjóléti tárca tulajdonát képező bérházak sorozatába tartoznak még a VIII. ker., Hunyadi-utcai és a VII. ker., Munkácsi-utcai bérházak is. Mindkettő magántelken eredetileg oly célzattal épült, hogy a telkeken már meglévő régi épületek takarékoság okából megfelelő számú emeletsorok ráépítésével bővítessenek ki. Eme törekvés azonban csak a Munkácsi-utcai háznál volt megvalósítható; a Hunyadi-utcai — különben is csak kisterjedelmű — régi épület fenntartása nem bizonyult célszerűnek s itt egy teljesen új háromemeletes épület készült. A Munkácsi-utcai épületben két emelet ráépítésével — bár szerényebb jellegű és kivitelű — s csak az utcai részben külön mellékhelyiségekkel ellátott, de mégis 45, míg a Hunyadi-utcában 21 egy- és kétszobás, de itt mindenütt fürdőszobával bíró, jó kivitelű

THOMAS ANTAL RAJZA

HUBSCHL KÁLMÁN

VÁCI LAKÓHÁZ

FŐHOMLOKZAT

lakást sikerült létesíteni, melyek már ez év augusztus havában beköltözésre készen adták át.

A gazdaságilag oly szomorú kilátásokkal induló 1925. esztendő elején az állami lakásépítés is pénzügyi okokból kénytelen volt tevékenységét egyelőre lassúbb ütemben tovább folytatni. Miután azonban még mindig — bár lényegesen kisebb számban — voltak olyanok, kik fővárosi iskolákban és egyéb közintézményekben elhelyezett lakásaikból kellett, hogy sürgősen kitelepíttessenek és akár ideiglenesen fedél alá jussanak, a népjóléti kormány az üzemét megszüntetett Zita-barakkórház épületeit szükséglakásokká való átalakítása céljából a fővárostól öt évre bérbe vette. Az építési, illetve átalakítási munkálatok még 1924. év november havában megkezdődtek és sikerült összesen 29 darab barakképületet a legegyszerűbb és legolcsóbb módon egy-kétszobás lakásokká átalakítani. Az építési munkálatok három hónapon belül befejezést nyertek, úgy, hogy ma már összesen körülbelül 480 ideiglenes szükséglakás van itt újból benépesítve.

Ami az állami lakásépítésnek a jövőben való folytatását illeti, ez lényegileg attól függ, hogy a kormány által inaugurált nagy beruházási program keretében mily anyagi eszközök fognak az állami lakásépítő akció rendelkezésére bocsáttatni. Nemcsak a köztudatban él, hanem a kormány is teljesen tisztában van azzal, hogy a teljes gazdasági pangással karöltve, az építőipar is lassú sorvadásnak indul s hogy a magánépítkezést anyagi eszközök hiányában életre serkenteni nem lehet. Ennélfogva ideiglenesen csak az állami építkezések adhatnak újabb lendületet nemcsak az építőiparnak, hanem a vele szorosan egybefüggő rokoniparágaknak is. Jogosan táplálják tehát az építőipari szakma s az építkezéssel foglalkozóknak jelenleg oly ijesztő számú dologtalanjai ama reménységet, hogy a beruházási

VÁCI LAKÓHÁZ

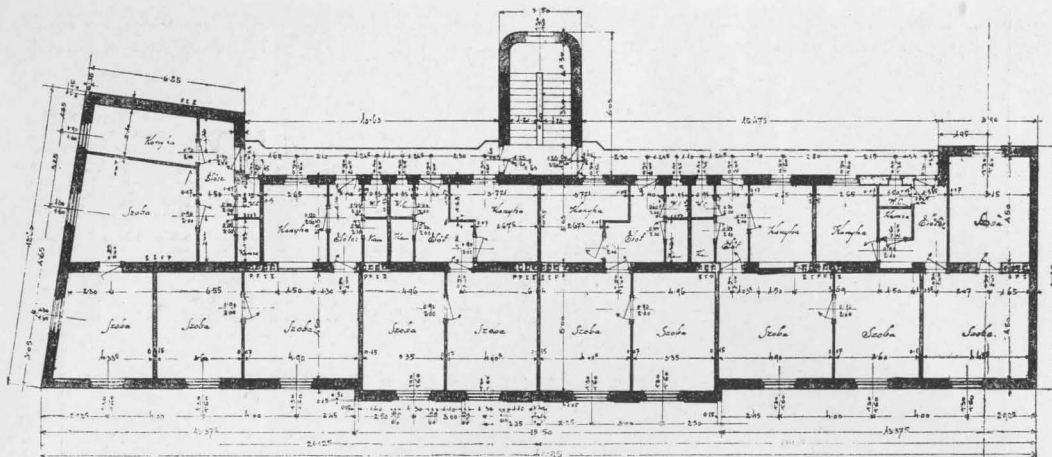
HÁTSÓ HOMLOKZAT

programm keretében az állami lakásépítésnek jelentős anyagi eszközöket fog a kormányzat rendelkezésére bocsátani. A vidéki lakásakció keretében mintegy 30 városban 1600 lakás épült.

A vidéki építkezések vezetője Eberling Béla, min. műszaki tanácsos, aki szintén csaknem az OLMB fennállása óta tölti be hivatalát, de még azt megelőzőleg, mint magánépítész, az akkori építési gárdánk elitjei közé tartozott.

Sem módunk, sem helyünk ahhoz, hogy a lakásépítkezés összes terveit leközzölhessük. Csupán csak azokat válogattuk ki, amelyek ismertetése *építészeti* szempontból szükséges.

Szűkebb tervpályázat az állami bérházakra. Lakásépítés céljaira három budapesti telket vásárolt az állam. A három telek a következő: a Mutschenbacher-féle telek a Koháry- és a Visegrádi-utca sarkán, 718·9 négyszöggől nagyságban; egységára 1,800.000 korona, vételár összege 1,294,000.000 K. A másik telek a IX. kerületi Üzletház R.-T. telke a Kinizsy-utca sarkán, 833·6 négyszöggől nagyságban; egységára 1,500.000 K, a vételár összege 1,250,000.000 K. A harmadik telek Fritz Zsigmond dr. tulajdona a Sziget- és a Pannonia-utca sarkán, 437·7 négyszöggől nagyságban, egységára 1,750.000 K, a vételár összege 766,000.000 korona. A három telek tehát 3,310,000.000 millió koronába került. Hat állami bérházat építenek a három telekre, ezenkívül a márvány-utcai telken építenek két házat. Összesen tehát nyolc új állami bérház fog létesülni. Lehetőleg még október közepén megkezdődhetik az építkezés. Az is lehetséges azonban, hogyha korán köszönt be a télies idő, akkor már csak tavasszal indul meg a munka.

GYŐRI LAKÓHÁZ

ALAPRAJZ

Az Országos Lakásépítő Tanács Petrichevich Horváth Emil báró elnöklésével értekezletet tartott, amelyen megállapították az építendő hat állami bérházra vonatkozó szűkebbkörű tervpályázat feltételeit és kijelölték azokat az építész-csoportokat, melyeknek tagjait felszólítják a tervek elkészítésére. Minden egyes épületre nyolc-nyolc építész felhívását határozták el. Az első díjjal jutalmazandó tervek 15 millió koronás, a többiek pedig valamennyien 6 millió korona díjazásban részesülnek.

Első csoport: Gerey Ernő, Hendrich Antal, Medgyaszay István, Müller Pál, Nagy Márton, Schmitterer Jenő, Schöner Ferenc és Szabolcs Ferenc.

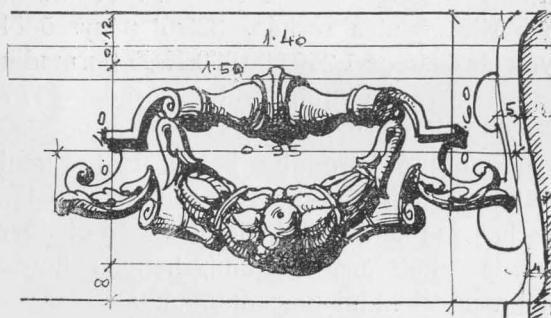
Második csoport: Bathó Lajos, Freund Dezső, Heinz Béla, Hikisch Rezső, Gallina Géza, Létay András, Sebestyén Artur és Uy Károly.

Harmadik csoport: Fischer József, Földes Ede, Friedrich Lóránt, Komor Marcell, Pavlovics Károly, Rados Jenő, Reischl Gusztáv és Szivessy Tibor.

Negyedik csoport: Csorna Dezső, Fábíán Gáspár dr., Kauser Andor, Kotal Henrik, Lux Kálmán dr., Mueller Félix, Rejtő Kálmán, Szabó Jenő.

Ötödik csoport: Almási-Balogh Lóránt, Bierbauer Virgil dr., Csáky István gr., Francsek Imre, Kommer József, Ybl Miklós, Wiegand Ede.

Hatodik csoport: Csonka Pál, Jamniczky Kálmán, Prokisch János, Kardos Ferenc dr., Koosch Jenő, Lechner Lóránt, Orth Ambrus, Rerrich Béla.

A kijelölt értekezleten résztvettek a Mérnök és Építész-Egylet, a Mérnöki Kamara, az Építőmesterek Egyesülete, a Közmunkatanács kiküldöttei és a műgyetem részéről Hüttl Dezső egyetemi tanár.

A felhívást az építészekhez már széjjelküldték és tíz-tizenkét napi határidő van kitűzve a vázlattervek elkészítésére.

GYŐRI LAKÓHÁZ

Az állami lakások építkezéseit a következő jobbnevű építőmesterek és építőiparosok végezték.

Első Magyar Lakatos- és Lemezárúgyár, Eger, szállította a Zita-kórháztelepi barakkokhoz szükséges összes lakatosfelszereléseket. A gyár 1892-ben alakult. Jelenleg 150 munkással dolgozik.

Ehrlich Kályhagyár R.-T. (VII., Rákóczi-út 18.) szállította a Juranics-utcai és Pongrác-úti telepek kályháit és takaréktűzhelyeit, továbbá a Bethlen-udvar vas-kályháit.

Führer László Elektrotechnikai és Hidrotechnikai Vállalata (VIII., Nagytemplom-utca 28. Telefon: József 61—25.) készítette a Juranics-utcai, Pongrác-úti és pestszentlőrinci telepek egyes házainak villanszerelési és vízvezetéki munkáit.

Guba András, vízvezetékszerelő (Gróf Haller-utca 22.) készítette a Pongrác-úti és Juranics-utcai telepek egyes házainak vízvezetéki és bádogn munkáit.

Kályha- és Agyagárúgyár, ezelőtt Hardtmuth L. és C., Magyar Részvénytársaság (VI., Ándrássy-út 6.) szállította a Bethlen-udvar cserépkályháit.

Katzky, Lakatos-, Motor- és Gépipari R.-T. (VI., Ándrássy-út 54.) szállította az Áttila-körúti és Ráday-utcai bérházak takaréktűzhelyeit.

Krisztián Sándor szobrász (VII., Gyarmat-utca 12.) készítette a Ráday-utcai bérház (17. oldal) szobrásmunkáit.

Magyar Amerikai Faipari R.-T. (X., Kerepesi-út 29/a) készítette a Bethlen-udvar asztalosmunkáit, belső berendezéseit, falburkolati munkáit, továbbá a Ráday-utcai bérház asztalosmunkáit és belső berendezéseit.

Magyar Felvonó- és Gépgyári R.-T., Wertheim F. és Társa utóda, pénzszekrény- és felvonó-gyár (V., Tisza István-út 14.) készítette az Áttila-körúti és Ráday-utcai bérházak felvonó gépeit.

Ifj. Nagy István és Társa építőmesterek (I., Palota-tér 1.) építették a Pongrác-úti telep 3 darab kétemeletes lakóházát.

Németh László építőmester (I., Naphegy-utca 19.) építette az Áttila-körúti és Ráday-utcai bérházakat.

Paulay László Elektrotechnikai Vállalata (VIII., Losonci-utca 3.) készítette a Juranics-utcai és Pongrác-úti telepek villanyközműveit és az Áttila-körúti bérház villanszereléseit.

Rákos, szobrász (VII., Bálint-utca 5.) készítette a Bethlen-udvar (24. oldal) szobrásmunkáit.

Stylus Építő R.-T. (V., Balaton-utca 10.) építette a pestszentlőrinci, Juranics-utcai, Pongrác-úti, Zita-kórházi és Mária Valéria-telep egyes épületeit.

Tarján Aladár mérnök építette a Juranics-utcai telep háromemeletes, a pestszentlőrinci telep földszintes és emeletes, egyes épületeit.

Elkán Ferenc (VII., Ilka-utca 11.) készítette a Márvány-utcai és Ráday-utcai bérházak felirati tábláit és zománcmunkáit.

Bieber Károly lakatosárú- és takaréktűzhelygyár (I., Pálya-utca 6.) készítette a Bethlen-udvar vasszerkezeti és vasrács munkáit.

Megjelent **Magyarország kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági címtára**, **Rudolf Mosse R.-T. Címtárosztálya** kiadásában, **Budapest, VI. kerület, Podmaniczky-utca 49. szám. Telefon: 8—39.**

FÜHRER LÁSZLÓ

ELEKTROTECHNIKAI VÁLLALATA

Villamosvilágítási, villamos-
erőátviteli, optikai és akusz-
tikai jelzőkészülékek, szín-
ház- és moziberendezések.

TELEFON:
JÓZSEF
61-25

BUDAPEST

TELEFON:
JÓZSEF
61-25

MŰHELY ÉS RAKTÁR: | IRODA |
NAGYTEMPLOM-U. 28. | IV., MOLNÁR-U. 53. SZ.